

از میان آب و رنگ

www.ketab.ir

سرشناسه: شرف زاده ملیحه ۱۳۴۹
عنوان و پدیدآور: از میان آب و رنگ
گردآورنده: ملیحه شرف زاده
مشخصات نشر: مشهد نگارستان هنر ۱۳۹۲
مشخصات ظاهری: ۷۰ صفحه مصور رنگی (۲۲,۲۹ cm)
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۷-۵۰-۹-۰-۰
موضوع فهرست نویسی: فیپا
موضوع: نقاشی های ایرانی قرن ۲۰
رده بندی کنگره: ND ۹۸۵ / ش ۴ الف- ۴- ۱۳۹۲
رده بندی یویی: ۷۵۹/۰۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۳۲۵۱۶۷۵

عنوان: از میان آب و رنگ
طراح جلد: محمدعلی دانشور علی زادگان
صفحه آرا و ویراستار هنری: رویا غلامی
ناظر فنی چاپ: رویا غلامی
ناشر: نشر و نگارستان هنر
لایتنوگرافی: سپهرتوس
چاپخانه: سپهرتوس
نوبت چاپ: اول
تاریخ انتشار: ۱۳۹۲
تیراژ: ۱۰۰۰
قیمت: ۳۵۰۰۰۰ ریال

آدرس: مشهد- سعدی پاساژ مهتاب- طبقه بالا شماره ۸ نگارستان هنر تلفن: ۲۲۱ ۵۷۰۹
پخش تهران: انتشارات آبان- تلفن: ۶۶۹۵۵۰۱۲

۷.....	سخنی از استاد.....
۸.....	عادله بهبودی.....
۹.....	فرشته حجبی پور.....
۱۱.....	فرشته حمیدی.....
۱۲.....	آلاله شریف جواهری.....
۱۳.....	محبوبه رحیمی.....
۱۴.....	آزاده رجایی.....
۱۶.....	مهرمه روشک.....
۱۸.....	پروانه نکلاخ قوچان عتیق.....
۲۰.....	ملیحه شرف زاده.....
۳۰.....	تکنم میرازی.....
۳۲.....	احمد صفایان.....
۳۴.....	محمد صانعی.....
۳۵.....	آرزو عالم زاده.....
۳۷.....	سمیرا علمی راد.....
۳۹.....	انوشه علیانی.....
۴۱.....	زهرا عقیلی.....
۴۲.....	راهله غراب.....
۴۳.....	مهنوش غفاریان.....
۴۵.....	بهاره فرتاش طلوع.....
۴۶.....	آزاده فرتاش طلوع.....
۴۸.....	غزاله فرتاش طلوع.....
۴۹.....	مهین دخت فلامکی.....
۵۰.....	صفورا کافی ملاک.....
۵۲.....	فهیمة لامی.....
۵۶.....	فاطمه مهدیزاده صابر.....
۶۰.....	متین مدیر خازنی.....
۶۱.....	مریم مومن.....
۶۲.....	علی معیری.....
۶۶.....	فروغ نامجو.....
۷۰.....	عسل همتیان.....
۷۲.....	ایمیل.....

عباسی و شاگردانش اهمیتی مضاعف یافت، چنان که ذیل بعضی از نقاشی‌های وی جمله‌ی «آبرنگ شد» نوشته شده است. در دوران قاجاریه یعنی از قرن سیزدهم هجری به بعد، آبرنگ اهمیتی گسترده‌تر یافت و هنرمندان بزرگی نظیر صنیع الملک و آقا لطفعلی شیرازی بسیاری از آثارشان را با آبرنگ آفریدند. آبرنگ به شکل معاصر آن به ویژه از آغاز قرن چهاردهم شمسی رواج بیشتری یافت و مورد علاقه و استقبال هنردوستان قرار گرفت. هنرمندان مهمی که با آبرنگ کار می‌کردند، در تبریز، شیراز و اصفهان گرد هم آمده و مکاتب خود را بنیان نهادند. از هنرمندان مکتب تبریز می‌توان به رسام ارژنگی و از هنرمندان شیراز به شایسته‌ی شیرازی اشاره کرد. تکوین مکتب اصفهان هم از اوایل قرن چهاردهم شمسی با تأسیس هنرستان اصفهان توسط عده‌ی کثیری از هنرمندان پرکار و علاقه‌مند آغاز شد و خود به صورت نهضتی جداگانه با هنرمندانی پرشمار درآمد. پرواند، سمیات و ده‌ها نقاش ارمنی تبار دیگر در بستر این مکتب متولد شدند. مکتبی که بر خلاف مکتب تبریز و شیراز عمر و دوام بیشتری پیدا کرد و شاگردانش همچنان به آفرینش اثری در زمینه‌ی تاریخ، آداب و مراسم ملی مشغولند.

مجموعه‌ی گردآوری شده در این کتاب نمونه‌ی برخی آثار هنرجویانی است که هر کدام با تکیه بر دریافت و انگاره‌های شخصی خود سعی بر آفرینش اثری سیال و پر شور دارد، گرچه کاوش‌های فنی و نظری در گستره‌ی پرچالش این رسانه‌ی سرکش، گویی هیچ‌گاه فرجامی ندارد. در پایان از نظرات بسیار ارزنده‌ی استاد آیدین آغداشلو در خصوص تاریخچه‌ی نقاشی آبرنگ در ایران بسیار سپاسگزارم. بعلاوه از تلاش فراوان خانم ملیحه شرف زاده - که اگر اهتمام همیشگی ایشان همراهی‌مان نمی‌کرد، چه بسا چاپ این مجموعه محقق نمی‌شد- قدردانی می‌کنم. همچنین ذوق و ابتکار آقای مهندس محمد دانشور در طراحی جلد کتاب و صبر و همکاری بی‌دریغ ناشر محترم اسباب بسی تحسین است.

محمد یار زاده، اردیبهشت ماه ۱۳۹۲

رنگ آبرنگ محصول رنگ دانه و ماده‌ای چسبنده و حل شدنی در آب مثل صمغ است و از آنجا که شفاف و غیر پوششی است، به جای افزودن رنگ سفید با آب رقیق و روشن می‌شود. سطح اصلی برای اجرای آن، کاغذی ویژه از جنس کتان است ولی سطوح دیگری نظیر کاغذ پاپیروس یا برگه‌های پلاستیکی مخصوص هم بسته به سلیقه و منویات هنرمند به کار می‌رود.

گرچه کاربرد رنگ با پایه‌ی آب به دوره‌ی غارنشینان پالئولیتیک برمی‌گردد، اما از حیث کاربرست آبرنگ به صورت رسانه‌ای مستقل، می‌توان آلبرشت دورر آلمانی دوره‌ی رنسانس را جزو اولین پایه‌گذاران آن به حساب آورد چرا که آبرنگ را وسیله‌ی مکاشفات موضوعی خود بر روی گیاهان، حیوانات وحش و مناظر طبیعی قرار داد. بعدها نقاشان دوره‌ی رنوک نظیر ونдіک از این ابزار برای طراحی یا پیش‌طرح نقاشی‌هایشان استفاده کردند. در سرزمین‌های خاور دور و همچنین هند و چین، رویی هم از دیرباز آثار هنری بی‌شماری با محوریت تصاویر و جواهرات قابل حل در آب به وجود آمده است. نقاشی آبرنگ از سده‌ی هجدهم میلادی و به ویژه در انگلستان، رواج گسترده‌تری یافت. نقاشان بزرگ انگلیسی: سایر سرزمین‌های غربی نیز یافت. نقاشان بزرگ انگلیسی: پل سندبای، کاترین توماس، جرج و ویلیام ترنر هسته‌ی مرکزی ترویج این رسانه را تشکیل می‌دهد و متکی به خود پایه‌ریزی کردند. ضمنی به نقاشی آبرنگ در طول سده‌ی نوزدهم میلادی در کشور آمریکا نیز گسترش جایگاهی قابل توجه یافت تا جایی که تأسیس انجمن نقاشان آبرنگ آمریکا در سال ۱۸۶۶ و ظهور نقاشان بزرگی از آن توماس ایکنز، چاپلند فیسلم، جان سینگر سارجنت و وینسنت وومر در دستاوردهای آن بود. پویایی آبرنگ در سده‌ی بیستم میلادی تا آنجا ندادم یافت که واسیلی کاندینسکی، پیر پائول راتول، راتول دوفی و حتی سالوادور دالی هم آن را به کار گرفته و در آثار همتایان آمریکایی‌شان: ادوارد هاپر، راجا اوکیف و جان مارین هم نفوذ و حتی سیطره‌ی آن نمایان گشت. با ظهور اکسپرسیونیسم انتزاعی و پس از دهه‌ی ۱۹۵۰ نقاشی آبرنگ قدری دچار افول شد و در ورطه‌ی فراموشی قرار گرفت، اما پس از آن هنرمندانی نظیر اندرو وایت، جوزف رافائل، گرهارد ریشتر، انسلم کیفر و فرانچسکو کلمنته به احیای دیواره آن همت گماشتند. در پهنه‌ی دوره‌ی معاصر نقاشان بزرگی مانند ادگار ویتنی، زولتان زابو، فرانک وب و بسیاری دیگر بر تحکیم جایگاه این رسانه اهتمام ویژه‌ای نموده و این مدیوم توان‌مند، فرار و چالش برانگیز را تا حد قابل‌ی به جهان معرفی کردند.

سنت نقاشی با رنگ‌های آبرنگی در ایران هم از دیرباز ابتدا به سطح دیوارها و صفحات نسخه‌های خطی کتاب‌ها سرایت کرده و پس از آن نیز برقرار ماند. این ابزار به ویژه از قرن دهم هجری قمری به بعد، یعنی دوران خلق شاهکارهای رضا